

GİRESUN İLİ DERELİ, EYNESİL VE GÖRELE İLÇELERİ AĞIZLARINDAN DERLEME SÖZLÜĞÜ'NE KATKILAR

Supplements of Dereli, Eynesil and Gorele Districts Dialect to The Dictionary of Word Collection (Derleme Sozlugu)

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/joh.40248>

Serdar BULUT

Özet

Türkiye Türkçesi ağızlarının dil özelliklerini ve kelime yapılarını belirlemede derleme çalışmalarının payı büyüktür. Derleme çalışmaları sayesinde yok olmak üzere olan birçok yöresel hazine gün yüzüne çıkmıştır. 1932 yılında kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin önderliğinde "Türkiye'de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi" ortaya çıkarılmıştır. Bu dergi kapsamında 150 binden fazla kelime derlenerek 1939-1949 yılları arasında yayımlanmıştır. Bunun akabinde Türk Dil Kurumu derleme çalışmalarına devam etmiş ve 1952 yılında başladığı yolculuk sonucunda 450 bin kelime derlenmiştir. Kurum eski ve yeni malzemeleri birleştirerek 1963-1979 yılları arasında "Derleme Sözlüğü"nü meydana getirmiştir. Bu sözlük günümüzde Türkiye Türkçesi ağızları söz varlığını ortaya koyan en temel eser hüviyetindedir. Özellikle ağızların zamana ve mekâna karşı dirençsiz olduğunu varsayarsak, ağızlarla ilgili çalışmaların artarak devam etmesi neticesinde Derleme Sözlüğü de zenginleşecektir. Bu çalışmamızda Çepni Türklerinin hüküm sürdüğü Dereli, Eynesil ve Görele ilçeleri ile köylerindeki yöresel kelimeler ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Ağız özelliklerini koruyan Çepnilerden yapılan derlemeler sonucunda elde edilen malzemelerden, Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan, bulunuyorsa da Dereli, Eynesil ve Görele ilçeleri ağızlarına ait olduğu belirtilmeyen ya da Derleme Sözlüğü'nde bulunmasına rağmen farklı anlamlar taşıyan kelimeler gün yüzüne çıkarılmaya çalışılacaktır. Bu kelimeler ilgili başlıklar altında ayrı ayrı ele alınacak ve anlamlarıyla beraber verilmeye çalışılacaktır. Çalışmamızın temel amacı, Türk Dil Kurumu'nun hazırladığı Derleme Sözlüğü'ne, Giresun şehrinin ilçeleri olan Dereli, Eynesil ve Görele ağızlarından küçük de olsa bir katkıda bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler

Dereli Ağızı, Eynesil Ağızı, Görele Ağızı, Derleme Sözlüğü, Türkiye Türkçesi Ağızları, Çepniler, Ağızlar

Abstract

The share of compilation studies is very great in determining the word structure and language features of Turkey Turkish dialects. Thanks to the compilation studies, many local treasury which was about to be destroyed revealed. Under the leadership of the Turkish Language Research Society which was founded in 1932, Collected Words from Colloquial Language in Turkey "Türkiye'de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi" was revealed. Under this journal, more than 150 thousand words were compiled and published between the years 1939-1949. Subsequently, the Turkish Language Association continued its compilation and in the year 1952, 450 thousand words were compiled. Combining old and new materials, Institution prepared "Compile Dictionary" between the years 1963-1979. This dictionary is one of the most basic works in Turkey Turkish dialects. Especially, assuming that dialects having low resistance against to time and space, as a result of the continuing increase in the studies related to dialects "Compiling Dictionaries" will prosper. In this study, Chepni Turkish (one of the 24 Oguz Turks tribes) dominated the province of Dereli, Eynesil and Görele and words in the local village will be examined. As a result of word collection made from Chepnis, word collections which do not existed in the dictionary, or if there is a word and not mentioned as belonging to the city of Dereli, Eynesil and Görele or the words with different meanings despite being included in the compilation dictionary will be explored. These words will be discussed separately under their respective headings and it will be given with their meaning. The main

purpose of the study is to make a small contribution from the districts of the city of Giresun Dereli, Eynesil and Görele Dialects to the Compilation dictionary prepared by The Turkish Language Institute.

Keywords

Dereli Dialects, Eynesil Dialects, Görele Dialects, Compilation Dictionary, Turkey Turkish Dialects, Chepnis, Dialects

References

- Akar, A. (2006). Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları. *Turkish Studies*, 1(2), 37-53.
- Akça, H. (2017). Ağız Çalışmalarında Derleme Konuları ve Kaynak Kişilere Yöneltilen Sorular. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 27, 61-84.
- Bulduk, T. B. (2019). Gümüşhane İli ve Yöresi Ağızları SözVarlığında Eski Türkçe Kelimeler. *Mavi Atlas*, 7(1), 52-67.
- Bulut, S. (2013). Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine Çalışma Yapılmayan İl ve İlçeler. *Turkish Studies*, 8(1), 1129-1149
- Bulut, S. (2017). Ahıska Bölgesi Türkleri Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar- I. *Asya Studies*, 2, 9-16.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)